

Lluny del “Levante Feliz”

Ximo Puig

President de la Generalitat

La resposta al despoblament no passa per idees utòpiques ni per la teoria. Tampoc per la confrontació i la polarització nociva que veiem estos dies. La resposta al despoblament es troba en el contacte amb la vida real, en els grans acords d'Estat, i en la voluntat d'una Espanya justa, cohesionada i millor. I la celebració d'esta jornada, organitzada pel CES, subratlla com la lluita contra l'hivern demogràfic ha arribat a l'agenda del conjunt de la societat.

El problema del despoblament no es restringeix a unes regions específiques de l'Espanya interior. Ací, a la Comunitat Valenciana, el canvi demogràfic també va redibuixar el nostre territori: hui dia trobem, separats per poc més d'un centenar de quilòmetres, els 21.000 habitants per quilòmetre quadrat de Mislata -la densitat més alta d'Europa- i els cinc veïns per quilòmetre quadrat que habiten la comarca dels Ports. Per tant, hauríem de desmentir el tòpic, tan estès en gran part de la societat espanyola -i especialment en les elits centralistes-, del “Levante Feliz”. No ho som, i també patim un fenomen de despoblament molt gran.

És crucial deslligar el despoblament de l'àmbit romàntic i de l'èpica literària; constitueix un repte de país. Un país que no està cohesionat territorialment representa un gran problema, amb conseqüències negatives per a tots, i patides especialment per les persones que habiten el món rural.

Tradicionalment, s'havia dut a terme una política pròpia del despotisme il·lustrat, per la qual s'adoptaven decisions que afectaven al futur d'unes comarques determinades des de la perspectiva d'altres latituds; una perspectiva molt allunyada de les necessitats reals d'estes comarques. Des de la ciutat es pot participar en estos debats, faltaria més, però el protagonista fonamental és de la població local.

El professor Antón Costas ha plantejat una fórmula per a temps convulsos, l'estratègia de les tres 'R': resistir, recuperar i reinventar. Eixa fórmula també es pot aplicar contra el despoblament: resistir amb uns serveis públics dignes, recuperar un mercat laboral

dinàmic per a reactivar la vida als pobles i, de forma paral·lela, reinventar el relat del despoblament per a canviar el xip, abandonar nostàlgies i paternalismes i assumir una nova mirada.

D'entrada, en el plantejament de solucions pràctiques, seguim dos eixos principals. El primer, la dotació d'uns serveis públics de qualitat al món rural. Clar i ras: que ja no es tanque mai una escola mentre que hi haja un xiquet, entre altres situacions que, malauradament, fins ara es vivien amb massa freqüència als pobles valencians de l'interior. També prioritzem la prestació d'una atenció sanitària en les condicions que l'interior mereix, mitjançant el manteniment dels centres de salut i l'augment de la dotació dels consultoris, així com amb la millora associada del Pla de Dependència. Amb l'aplicació del Pla Convivint, d'altra banda, es reforçarà la infraestructura de centres de dia i de residències comarcals. Tot plegat, uns serveis públics de qualitat.

D'altra banda, el segon eix, passa pel creixement econòmic sostingut que possibilita unes polítiques d'ocupació proactives, dinàmiques i consistents. El paper de Labora, junt amb l'Agència Valenciana Antidespoblament, és essencial, i estan desenvolupant projectes que ja estan reactivant molts pobles. Com a mostra, el bar de Cincorres, reobert per Salvador i Gabriela, que han iniciat a este poble una nova vida amb les seues filles de 10 i 12 anys.

Alhora, hem de recolzar al sector industrial i les xicotetes i mitjanes empreses que formen el teixit econòmic de l'interior. Tenim un exemple ben clar amb Marie Claire, pulmó laboral a Vilafranca, empresa a la qual el banc públic de la Generalitat està donant un suport continu. La intenció és clara: mantindre allò que n'hi ha, i apostar també per iniciatives pensades per al mig termini, com les 250 accions integrades en l'Estratègia Avant 20/30, el Fons de Cooperació Municipal contra el Despoblament i el Plan Único, que portarà la banda ampla a 26.500 cases de tota la província de Castelló.

El que no té cabuda és el derrotisme. Vivim un nou temps per al món rural. I no sols pels nous paradigmes que ha obert la pandèmia. La transició digital o la transició ecològica representen també possibilitats de renaixement. Una anècdota personal: Quan era xicotet i encara no havia decidit ser periodista però ja llegia el periòdic, al meu poble, Morella, el diari del dia no arribava fins a les set de la vesprada. Hui, pots estar a casa i llegir el New York Times al mateix temps que un veí de Manhattan. És un canvi paradigmàtic. Una mostra de com la perifèria de la perifèria, el que era abans l'interior aïllat valencià, ja no és tan perifèria.

La millora en les comunicacions ha contribuït d'una manera extraordinària, i l'era de la digitalització pot ajudar a superar fronteres que abans eren infranquejables. Hem

d'aconseguir que l'interior explote al màxim estes ferramentes, que poden ser un punt d'inflexió.

Potser som l'última generació que podrà revertir alguns processos i estem obligats a intentar-ho. La Generalitat ha iniciat la tasca; ara cal una aliança de tota Espanya. El 80 % dels pobles de catorze províncies estan en risc d'extinció, i això no es curarà amb cantonalismes moderns -com els que estan proliferant-, sinó amb propostes integrals, consensuades i decidides. Sense teories ni utopies, sinó amb solucions practiques.